

Payg'ambarlik Ruhi: Kechikish Vaqti va Yarim Tundagi Nido

Habakkukning Ikki Lavhasi

Jeff Pippenger

2012-10-14

Habakkukning Ikki Lavhasi 2 / 95

Milleriyalar taqvimini va kechikish vaqtini tushunish

Oxirgi taqdimotimizda, agar 1844-yil 22-mart birinchi oyning birinchi kuni bo'lsa, unda 1844-yil 22-oktyabr qanday qilib yettinchi oyning o'ninchi kuni bo'lishi mumkinligi haqidagi savol ko'tarildi. Millerchilar 1844-yil mart oyida 1843-yilning tugashi deb hisoblagan narsani noto'g'ri tushundilar. O'sha umidsizlikdan so'ng, ular Muqaddas Kitobdagi vaqt hisobini qayta ko'rib chiqdilar. Bu Gerhard Damsteegning Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission nomli kitobida, ayniqsa 89 va 92-betlarda tushuntiriladi. Ular 1843-yil tugaganiga ishonganlarida, vaqt haqidagi tushunchalarining ikki tarkibiy qismini qayta baholadilar: 1843-yildan 1844-yilga o'tish masalasini va yettinchi oyning o'ninchi kunini hisoblab chiqishlari uchun yillarning boshlanishi va tugashini belgilaydigan kunlarni.

Men ko'pincha 22-martdan 22-oktabrgacha yetti oy borligini ta'kidlayman. Men bu Yettinchi Oy Harakati demoqchi emasman, biroq Millerchilar 22-martni muhim deb bilganlari qiziq, va bu foydali bir aqliy belgi — oradan yetti oy o'tgach, siz 22-oktabrga yetib kelasiz. Bu haqiqatdir.

Ko'ngil qolishi va kechikish vaqti biron vaqt-bashoratining amalga oshishi emas edi, balki Millerchilar tomonidan yuzaga kelgan noto'g'ri tushunishning natijasi edi. Ularning noto'g'ri tushunishi kechikish vaqtini ham, ko'ngil qolishini ham yuzaga keltirdi; kechikish vaqtining muayyan bir nuqtada boshlanishini bildirgan aniq bir bashorat yo'q edi. 1843 yil 1844 yil 22 martda o'tib ketgan, degan ularning ishonchi ko'ngil qolishini keltirib chiqardi.

Damsteegt shunday deydi:

1844-yil 17-apreldagi yangi oyda yahudiy yilining oxiri kelishini ko'rsatgan karayimcha hisob-kitob asosiy Milleriy davriy nashrlarida ma'qul ko'rilgan bo'lsa-da, imonlilarning aksariyati Masihning qaytishi vaqti sifatida 1844-yil 21-martga qaradilar. Milleriy harakatidan tashqarida 21-mart sanasi yaxshi ma'lum edi va o'sha kunda adventizmning butun tizimi butkul ag'darib tashlanishi haqida juda keng tarqalgan kutish mavjud edi.

Kecha biz Miller o'sha sanani kutayotganini o'qidik. Millerchilarining aksariyati o'sha sanaga qarayotgan edi, hatto ularning muxoliflari ham buni bilishar va Millerchilar soxta ekanining isboti sifatida o'sha sanani kuzatib turishar edi. Bu umumiy qabul qilingan tushuncha edi. U o'tib ketgach, ular vaqtga oid bashoratlarni yanada sinchiklab tekshira boshladilar, bu esa ularni 1844-yil 22-oktabr sanasiga olib keldi. Bu kecha ko'tarilgan savol uchun bir tayanch nuqtasini

beradi.

Kutilish davri va Ellen Uaytning birinchi vahiysi

Bugun men kechikish vaqtini ko‘rib chiqishga ko‘proq vaqt ajratmoqchiman. Bu muhimdir, chunki biz Ellen Uaytning birinchi vahiysi bilan ish ko‘ryapmiz; u unda Osmonga eltuvchi yo‘lning boshidagi yorqin nur Yarim Tun Nidosi bo‘lganini, va agar siz o‘sha nurni inkor etsangiz, Osmon sari olib boradigan yo‘ldan qulab tushishingizni aytadi. Men uning vahiysidagi Yarim Tun Nidosi Ikkinchi Farishtaning Xabari tarixining butunini o‘z ichiga olishini ko‘rsatishga harakat qilyapman.

Shaxsan men o‘sha vahiydagi yo‘lning boshida turgan va butun yo‘l bo‘ylab nur sochadigan Yarim Tungi Nido 1840-yildan 1844-yilgacha bo‘lgan Milleritchilar tarixini ifodalaydi, deb aytishda hech qanday muammo ko‘rmayman. Bu tarixning dinamikasi to‘g‘ri tushunilishi lozim. Yarim Tungi Nido ning o‘zining bajo bo‘lishi 12-avgustdan 17-avgustgacha bo‘lgan davrda, xabar Exeter lager yig‘ilishida taqdim etilgan paytda sodir bo‘ldi; shundan so‘ng ular bu xabarni qariyb ikki oy davomida — sentyabr va oktyabrda, ikki oy va besh kun davomida — olib yurdilar. 22-oktyabrdan oldin ular Rabbiyning qaytishiga tayyorgarlik ko‘rayotgan edilar. Mana shu ikki oylik davr Yarim Tungi Nido tarixidir. Biroq bu davrga olib kirgan bosqichlarni tushunmasdan turib, siz bu davrni tushuna olmaysiz. Men uchun Yarim Tungi Nido, yanada aniqroq aytganda, 1844-yil 22-oktyabrgacha davom etgan kechikish vaqti tarixidir.

Uch farishtaning xabarlarini aniqlash

Mana 1840 yildan 1844 yilgacha bo‘lgan tarixdir. Bashorat Ruhi asarlarida opa Uayt bizga xabarlarini qayerga joylashtirish kerakligini bilishimiz lozimligini aytadigan bir necha o‘rinlar bor. Xabarlarini joylashtira boshlaganingizda, barcha xabarlar ma’lum bir vaqt nuqtasiga kelib tushishini va shundan keyin quvvatlantirilishini anglaysiz.

Birinchi Farishta 1798-yilda, Oxirzamon vaqtida, Doniyor Kitobi muhrdan yechilib, bilim oshgan paytda keldi. Birinchi Farishtaning Xabari 1840-yil 11-avgustda quvvat bilan ta’minlandi; o‘sha vaqtda yil-kun tamoyili butun dunyo uchun tasdiqlandi va bu Vahiy 10 dagi Farishtani pastga tushirdi, bu esa Birinchi Farishtaning Xabariga quvvat berilganini ramziy ifodalaydi.

Ikkinchi Farishta 1842-yil iyun oyida keldi. Kecha biz 1842-yil iyun oyida janob Miller Casco Street jamoatida o‘z taqdimotlarining ikkinchi turkumini qilganini o‘qidik. Kamdan-kam istisnolardan tashqari, protestant jamoatlari o‘z eshiklarini yopdilar. Shunday qilib, 1842-yil iyun oyida Ikkinchi Farishtaning Xabari keldi, chunki protestant jamoati Birinchi Farishtaning Xabariga qarshi o‘z eshigini yopganida, u Bobilning bir qismiga aylanadi. Ikkinchi Farishtaning Xabari Bobildan chiqishga da’vatdir. U progressivdir.

Oqsoch aytadiki, protestantlar 1842 yil iyun oyida o‘z eshiklarini yopa boshlagan bo‘lsalar-da, Bobildan chiqish da’vati — Ikkinchi farishtaning xabarining mazmuni — amalda 1844 yilning yozigacha boshlanmagan edi.

Ikkinchi farishtaning xabari 1842-yil iyun oyida yetib keldi va 1844-yil 12–17-avgust kunlari Exeter lager yig‘inida yangragan Yarim tun nidosi xabari bilan quvvatlantirildi.

Uchinchi Farishta 1844-yil 22-oktyabrda keldi, chunki o‘sha kuni Eng Muqaddas Joyga kirish yo‘li ochildi; u yerda odamlar Masih hozir Eng Muqaddas Joyda Oliy Ruhoniy ekanini anglay oladilar. U yerda ahd sandig‘i tan olinadi, va sandiq ichida O‘n Amr bor. Opa Uayt Eng Muqaddas Joyga olib kirilib, O‘n Amrga nazar solganida, u Shabbat Amri boshqalaridan ko‘ra yorqin porlayotganini ko‘rdi; bu esa Uchinchi Farishtaning Xabarida Shabbatning ahamiyatini belgilardi. Bu Shabbat yoki yakshanba ustidagi sinov bo‘ladi. 1844-yil 22-oktyabrda Uchinchi Farishtaning Xabarining mazmuni keldi.

Uch xabarning barchasiga xos bir xususiyat shundan iboratki, Birinchi Farishta xabari 1798-yilda yetib kelganida, uni hech kim tushunmadi. Egamiz Uilyam Millerni Birinchi Farishtaning xabarchisi qilib ko‘tardi, biroq faqat 1818-yilda — yigirma yil o‘tgach — Miller bu xabarni tushuna boshladi. Xabar yetib keladi, ammo Xudoning xalqi uni tanib olishi, so‘ng esa u qudrat bilan ta‘minlanishi uchun vaqt kerak bo‘ladi.

Ikkinchi farishtaning xabari 1842 yil iyun oyida keldi, biroq 1842 yilda hech bir millerit protestant jamoatlarini Bobil deb atay boshlamadi. Ular buni hali anglab yetmagan edilar. Faqat 1844 yilning yoziga kelibgina ular buni anglay boshladilar va odamlarni jamoatlardan chiqishga da‘vat qildilar. Xabar keladi, keyin u anglanadi, so‘ngra unga qudrat beriladi.

1844-yil 22-oktabrda, Hiram Edson Masihning Muqaddas joydan Eng Muqaddas joyga o‘tayotgani haqidagi vahiyini ko‘rganida, ular Masihning xizmatidagi o‘zgarish to‘g‘risida bir oz nur oldilar. Ammo 1844-yil 23-oktabrda Hiram Edson yakshanba hayvonning tamg‘asi ekanligi haqida maqola yozishga yoki va‘z aytishga tayyor emas edi. Ular Uchinchi Farishtaning Xabarini o‘sha davr oralig‘idan keyingina tushundilar.

Uchinchi Farishtaning Xabari, Yettinchi kun adventistlari bilganlaridek, Vahiy 18 dagi To‘rtinchi Farishta unga qo‘shilganda qudrat bilan ta‘minlanadi. Buni LiveStreaming orqali yoki keyinroq DVDlarda tomosha qilayotganlar uchun, sizlar To‘rtinchi Farishtaning Uchinchi Farishta 2001-yil 11-sentabrda qo‘shilganining vaqti haqida bahslashishni istashingiz mumkin. Ayni paytda, biz bu haqda hech qanday dalil keltirmayapmiz, ammo buni inkor ham qilmayapmiz: Egizak minoralarining qulashiga To‘rtinchi Farishta Uchinchi Farishta qo‘shiladi va aynan shu yerda Uchinchi Farishtaning Xabari qudrat bilan ta‘minlanadi.

Uch Farishtaning xabarlarining barchasi ushbu xususiyatlarga ega: ular keladi, tushuniladi, so‘ngra qudrat bilan ta‘minlanadi.

Ikki eshikning yopilishi va Ma‘badning poklanishlari

1842-yilning iyun oyida bir eshik yopila boshladi; bu Protestan jamoatlarining Birinchi Farishtaning xabariga qarshi o‘z eshiklarini yopishi bilan belgilandi. Bu tarixning boshida biz bir eshikning yopilayotganini ko‘ramiz, va shu tarixning — Ikkinchi Farishta tarixining — oxirida eshik yana yopiladi: Muqaddas joyga kirish eshigi, O‘n Bokira haqidagi masaldagi eshik.

Bu ikki eshik yopilishi alohida qayd etilishi muhimdir, ayniqsa siz ma'badning ikki poklanishi bilan shug'ullanmoqchi bo'lsangiz. Masih yer yuzida bo'lganida ma'badni ikki marta poklagan, va Opa Uayt bizga aytadiki, dunyoning oxirida ham, xuddi Milleritlar davridagidek, ma'badning ikki poklanishi bo'ladi. Milleritlar davridagi ma'bad poklanishlari 1842-yil iyun oyida eshikning yopilishida — ma'badning birinchi eshigi, ya'ni protestantizm — va ikkinchi ma'bad poklanishida, ya'ni Milleritlarning ma'bad poklanishi yakunlanganda, belgilanishi mumkin.

Biz kechikish vaqtini ko'rib chiqamiz. Ikkinchi Farishta tarixida kechikish vaqti 1844-yil 22-martda boshlanadi va u ma'badning ikki poklanishi bilan chegaralangan. Bu — Ikkinchi Farishtaning Xabari.

Bu, shuningdek, Gido'n haqidagi voqeadir. Gido'n haqidagi voqeadagi ikki tozalanish bo'lgan bo'lib, bu ikki ma'badning tozalanishi va Ikkinchi Farishtaning Xabarining ramzlaridan biridir.

Payg'ambarlikdagi Kutish Vaqti va Yarim Tundagi Nido

Tadqiqotimizni Spiritual Gifts asarining 1-jildi, 195, 196-betlaridan olingan bir iqtibos bilan boshlaylik. Biz kutish vaqtini uning Yarim Tungi Faryod bilan bog'liqligini tushunish uchun ko'rib chiqmoqdamiz, chunki biz Yarim Tungi Faryodning nurini rad etishni istamaymiz; agar shunday qilsak, pastdagi yovuz dunyoga olib boruvchi yo'ldan qulab tushamiz.

Samoviy qudratli farishtaga yordam berish uchun farishtalar yuborildi, va men hamma yerda jaranglayotgandek tuyulgan ovozlarni eshitdim: “Ey xalqim, undan chiqinglar, toki uning gunohlariga sherik bo'lmanglar va uning balolaridan ulush olmanglar; chunki uning gunohlari osmonga yetib bordi, va Xudo uning nohaqliklarini esladi. Bu xabar uchinchi xabarga qo'shimcha bo'lib tuyuldi,” — Endi, u hozirgina Vahiy 18:4 ni iqtibos qildi: “Ey xalqim, undan chiqinglar,” Va u shunday deydi: “Bu xabar uchinchi [Farishtaning] xabariga qo'shimcha bo'lib tuyuldi va 1844 yilda yarim tun faryodi ikkinchi farishtaning xabariga qo'shilgani kabi unga qo'shildi.”

Ikkinchi Farishtaning Xabari 1842-yil iyun oyida keladi, va Yarim Tun Faryodi unga 1844-yil avgust oyida qo'shiladi. Ruhning ushbu xabar ustiga to'kilishi — Bobildan chiqishga bo'lgan da'vat — Oqsoch Opa 2001-yil 11-sentabr tarixini tasvirlash uchun qo'llaydigan tarixdir; o'sha paytda Uchinchi Farishtaning Xabari To'rtinchi Farishta bilan qo'shiladi. To'rtinchi Farishta — Vahiy 18 dagi Qudratli Farishta pastga tushadigan vaqtdir.

“Bu xabar uchinchi xabarga qo'shimcha bo'lib tuyuldi va 1844-yilda yarim tun faryodi ikkinchi farishtaning xabariga qo'shilgani kabi, unga qo'shildi. Xudoning ulug'vorligi sabrli, kutayotgan azizlar ustida qaror topdi,” — Xudoning ulug'vorligi kimlar ustida qaror topdi? Sabrli — nima? Kutayotgan. Sabrli, kutayotgan azizlar. Maylimi? Kutayotgan azizlar; chunki biz hozir bashorat shunday degan tarix ichidamiz: “Kutuvchi va 1335 ga yetuvchi baxtlidir. Garchi vahiy kechiksa ham, uni kut.” Muqaddas Ruhning yog'dirilishini qabul qiladigan xalq — kutayotgan azizlardir.

“Xudoning ulug'vorligi sabr-toqatli, kutib turgan azizlar uzra qaror topdi, va ular qo'rqmasdan so'nggi tantanavor ogohlantirishni berdilar, Bobilning qulaganini e'lon qilib, Xudoning xalqini undan chiqishga da'vat etdilar; toki ular uning dahshatli hukmidan qutulsinlar.” — Albatta, bu

bizning davrimizga taalluqlidir; biroq, bizning davrimizdagi kutib turgan azizlar biz ko‘rib chiqayotgan Millerchilar tarixidagi kutib turgan azizlar orqali oldindan tasvirlangan.

Kutayotganlar ustiga yog‘dirilgan nur hamma joyga kirib bordi va jamoatlardagi biror-bir nurga ega bo‘lgan, uch xabarni eshitib rad etmaganlarning barchasi chaqiriqqa javob berib, qulagan jamoatlarni tark etdilar.” — Bu: “Undan chiqinglar, ey Mening xalqim!” deganidir. Bu, bizning davrimizda Qo‘shma Shtatlarda Yakshanba Qonuni joriy etilgach, Bobil jamoatlaridan chiqadiganlar haqida so‘z yuritmoqda. Ular qulagan jamoatlardir, Bobil jamoatlaridir.

“Bu xabarlar berilganidan beri ko‘pchilik mas‘uliyat yoshiga yetgan edi, va ularga nur porladi hamda ularga hayotni yoki o‘limni tanlash imtiyozi berildi.” — Endi u shuni aytmoqdaki, bugungi kunda Protestant jamoatlarida 1844-yil 22-oktyabrdan beri mas‘uliyat yoshiga yetgan odamlar bor; va bu shundaydir. Bugungi kunda Protestant jamoatlaridagi odamlar Uchinchi Farishtaning Xabari Millerchilar tarixida kelgan paytda tirik emas edilar. Ular Protestant jamoatlari o‘z davrida qilgan rad etish uchun javobgar hisoblanmaydilar, va agar siz Masihning tarixi dunyoning oxirini qanday tasvirlashini o‘rgansangiz, bu e‘tibor berish lozim bo‘lgan muhim nuqtadir; chunki, texnik jihatdan, bashoratli ma‘noda Quddus milodiy 34-yilda vayron qilingan bo‘lishi mumkin edi, va bo‘lishi ham kerak edi.

Doniyor 8 va Doniyor 9 da belgilangan 2300 yil ichidan yahudiylar uchun sinov muddati sifatida 490 yil ajratib berilgan edi. Bu 490 yil milodiy 34-yilda Stefaning toshbo‘ron qilinishi bilan yakun topdi. O‘sha paytda Quddus, bashoratga ko‘ra, vayron qilinishi kerak edi, biroq u milodiy 70-yilgacha vayron qilinmadi. “Buyuk Kurash”da Opa Uayt o‘sha tarix haqida ayni shu narsani aytadi. U shunday deydi: milodiy 34-yildan oldin Masih va shogirdlarning xabarini eshitmagan bolalar hamda boshqalar bor edi, va Xudo O‘z marhamati bilan ularga Quddusning vayron qilinishidan oldin bu xabar bilan yuzlashtirilishlari uchun vaqt berdi. U, Masih qilganidek, Quddusning vayron qilinishini dunyoning oxirini tasvirlovchi narsa sifatida ko‘rsatadi.

O‘sha tarix aynan u so‘zlayotgan tarixning oldindan ifodasidir. Yakshanba Qonuni Amerika Qo‘shma Shtatlariga kelganda va xabar nihoyat qulagan jamoatlarga yetkazilganda, hozir Bobilda bo‘lgan Xudoning farzandlari o‘z jamoatlari yoki ajdodlari XIX asrda qilgan rad etish uchun javobgar tutilmaydilar.

Bu xabarlar berilganidan buyon ko‘pchilik mas‘uliyat yoshiga yetgan edi; nur ularning ustiga porladi va ularga hayot yoki o‘limni tanlash imtiyozi berildi. Ba‘zilari hayotni tanladilar va o‘z Rabbisini kutayotgan hamda Uning barcha amrlarini tutayotganlar tomonida qat’iy turdilar. Uchinchi xabar o‘z ishini ado etishi lozim edi; hamma shu xabar orqali sinovdan o‘tkazilishi kerak edi va qimmatli jonlar diniy jamoalardan chaqirib chiqarilishi kerak edi. Halol qalblilarni majbur etuvchi bir qudrat harakatga keltiradi, Xudoning qudrati namoyon bo‘lishi esa qarindoshlar va do‘stlarni qo‘rquv va tiyilish ostida ushlab turadi; ular Xudoning Ruhi ishini o‘z ustida his qilayotganlarga to‘sqinlik qilishga na jur‘at eta oladilar, na bunga qudratlari yetadi. So‘nggi da‘vat hatto kambag‘al qullargacha yetib boradi, va ular orasidagi taqvodorlar, kamtarona ifodalar bilan, o‘zlarining baxtli najot topishlari istiqbolidan cheksiz quvonch qo‘shiqlarini jo‘shib aytadilar; ularning xo‘jayinlari esa ularni to‘xtata olmaydi, chunki qo‘rquv va hayrat ularni sukutda ushlab turadi. Ulug‘ mo‘jizalar sodir etiladi, kasallar shifo

topadi, va alomatlar hamda mo'jizalar imonlilarga ergashadi. Xudo bu ishning ichidadir, va har bir avliyo, oqibatlardan qo'rqmay, o'z vijdonining ishonchiga ergashadi hamda Xudoning barcha amrlarini tutayotganlar bilan birlashadi; ular uchinchi xabarni qudrat bilan hamma yoqqa jar soladilar. Men uchinchi xabar yarim tun nidosidan ancha ustun bo'lgan qudrat va kuch bilan yakun topishini ko'rdim.

Bu ikki xatboshida u dunyo oxiridagi Yakshanba Qonuni paytidagi tariximizni Yarim Tun Nidosi tarixi bilan qiyoslayotganining ikkinchi marta takrorlanishidir. Birinchi safar u Vahiy 18 dagi Qudratli Farishta Uchinchi Farishtaga xuddi Yarim Tun Nidosi Ikkinchi Farishtaga qo'shilgandek qo'shilishini aytadi. Garchi u Yakshanba Qonuni inqirozi tarixiga murojaat qilayotgan bo'lsa-da, u ravshanki, mezon nuqtasi sifatida Ikkinchi Farishta tarixidan foydalanmoqda. Ular o'zaro parallel tarixlardir.

Xudoning xizmatkorlari, yuqoridan kelgan qudrat bilan ta'minlanib, yuzlari nurlanib va muqaddas bag'ishlanish bilan porlab, o'z ishlarini bajarish va osmondan kelgan xabarni e'lon qilish uchun oldinga chiqdilar. Diniy jamoatlar bo'ylab tarqalib ketgan jonlar bu da'vatga javob berdilar, va qimmatli jonlar mahkum qilingan jamoatlardan, xuddi Lut Sodom halokatidan oldin shoshilinch ravishda chiqarib yuborilgani kabi, shoshilinch ravishda olib chiqildilar.

Dunyodaning oxirida bo'ladimi yoki Ikkinchi Farishta Xabarida bo'ladimi, Bobildan chiqishga da'vat masalasiga kelganda, Lut o'sha tarixning va Sado'mning halokatining timsolidir.

Agar siz Doniyor 11-bobni to'g'ri tushunsangiz, 41-oyatda Shimol shohi ulug'vor yurtga kiradi va ko'plar yiqitiladi, ammo "bular uning qo'ldan qutulib qoladilar: Edom, Mo'ab va Ammon farzandlarining saralalari." Mo'ab va Ammon Lutning ikki qizining farzandlaridir. Lutning oilasi Yakshanba qonuni inqirozi paytida papalikning qo'ldan qutulib qoladiganlarni ifodalaydi.

Opa Uayt bu ramziylikdan foydalanadi. Qulagan jamoatlar Lut bilan ifodalanadi, va qimmatli bo'lganlar mahkum qilingan jamoatlardan, xuddi Lut uning halokatidan oldin Sado'mdan shoshiltirib chiqarilgani kabi, shoshiltirib olib chiqildilar. Xudoning xalqi ularning ustiga mo'l-ko'l yog'ilgan ulug'vor shon-sharaf bilan jihozlandi va mustahkamlandi; bu ularni vasvasa soatiga bardosh berishga tayyorlardi. Har yerda ko'p ovozlari eshitildi: «Bu yerda azizlarning sabr-toqati bordir; bu yerda Xudoning amrlarini va Isoning imonini saqlaydiganlar bordir.»

U dunyoning oxirida Bobildan chiqish chaqirig'i haqida gapirar ekan, bu chaqirig'ni tasvirlash uchun Millerchilar davridagi Ikkinchi Farishtaning Xabari tarixidan foydalanadi. Ikkinchi Farishtaning Xabari Bobildan chiqish chaqirig'idir, va bu tarix Yakshanba Qonuni inqirozi tarixini tipologik tarzda ifodalaydi.

Ellen White bu tarixni tasvirlash uchun qo'llaydigan Muqaddas Kitobdagi ishoralardan biri Sado'm va G'amo'ra haqidagi hikoyadir. Biz Ibtido 19:1–11 dan o'qiymiz; bu Lot haqidagi hikoyaning bir qismidir.

Kechqurun Sado'mga ikki farishta keldi; Lot esa Sado'm darvozasi oldida o'tirar edi. Lot ularni ko'rib, qarshi olish uchun o'rnidan turdi va yuzini yerga qaratib ta'zim qildi. U dedi:

“Mana endi, ey janoblarim, iltimos, qulingizning uyiga kiringlar, tunab qolinglar, oyoqlaringizni yuvinglar; so‘ng ertalab barvaqt turib, yo‘llaringizda davom etarsizlar”. Ular esa: “Yo‘q, biz bu kechani ko‘chada o‘tkazamiz”, dedilar. Lekin u ularni qattiq turib undadi; shunda ular uning oldiga burilib, uyiga kirdilar. U esa ularga ziyofat tayyorlab, xamirturushsiz non yopdi, va ular yedilar. Lekin ular yotishidan oldin, shahar odamlari, ya‘ni Sado‘m erkaklari, qari-yosh demay, shaharning har tomonidan kelgan butun xalq uyni qurshab oldi. Ular Lotni chaqirib, unga dedilar: “Bu kecha oldingga kirib kelgan odamlar qayerda? Ularni oldimizga olib chiq, biz ularni bilaylik”. Lot ularning oldiga eshikdan chiqib, orqasidan eshikni yopdi, va dedi: “Iltimos, birodarlarim, bunday yovuzlik qilmanglar. Mana, mening erkak ko‘rmagan ikki qizim bor; iltimos, ularni sizlarning oldingizga chiqaray, ko‘zingizga yaxshi ko‘ringanini ularga qilinglar. Faqat bu odamlarga hech narsa qilmanglar, chunki ular mening tomim soyasi ostiga kirganlar”. Ular esa: “Orqaga tur!” dedilar. So‘ng yana dedilar: “Bu musofir bo‘lib kelgan edi, endi esa qozilik qilmoqchi! Endi senga ulardan ham battarroq muomala qilamiz”. Ular o‘sha odamga, ya‘ni Lotga, qattiq yopirilib, eshikni sindirish uchun yaqinlashdilar. Lekin u odamlar qo‘llarini uzatib, Lotni o‘z oldilariga, uy ichiga tortib oldilar va eshikni yopdilar. So‘ng uy eshigi oldida turgan odamlarni, kattayu kichigini, ko‘rlik bilan urdilar; shunday qilib, ular eshikni topishga urinib holdan toyib ketdilar.

Bosqichma-bosqich sinov va kechikish vaqti

Opa Uayt Masih davrida va Millerchilar davrida bo‘lib o‘tgan bosqichma-bosqich sinov jarayoni haqida so‘z yuritadi va bu orqali biz uchun ham bosqichma-bosqich sinov jarayonini tasvirlaydi. U “Ilk Yozuvlar”ning 259-betida shunday deydi:

«Yahyo Cho‘mdiruvchining xabarini qabul qilmaganlar Iso ta’limotidan foyda ko‘ra olmas edilar, shuningdek, ular yuqoridagi Muqaddas Maskandagi Masihning xizmati orqali ham foyda ko‘ra olmas edilar». So‘ng u shunday deydi: «Birinchi Farishtaning Xabarini qabul qilmaganlar Ikkinchi Farishtaning Xabaridan foyda ko‘ra olmas edilar, shuningdek, ular Yarim Tun Faryodidan ham foyda ko‘ra olmas edilar».

Early Writings, 259 dagi o‘sha parchada, Masihning davrida eshik yopilganda, yahudiylar to‘liq zulmatda, ko‘rlikda qoladilar.

Ikkinchi Farishtaning Millerchilar tarixidagi voqeasi Lutning tarixidir. Ikki farishta shaharga keladi (1842-yil iyun), Ikkinchi Farishtaning Xabari yetib keladi, va Lut ularni tunni o‘tkazish uchun o‘zinikida qolishga undaydi (Kechikish Vaqti). Bir hukm ijro etiladi, so‘ngra esa bir eshik yopiladi (1844-yil 22-oktyabr).

Buni bir joyga jamlashdan oldin, kechikish vaqti Milleritlar tarixiga mos keladigan yana bir Muqaddas Kitobiy tarixni ko‘rib chiqamiz.

Muso, Muqaddas Ma’bad va Kechikish Vaqti

Keyingi voqea — Musoning muqaddas maskan va Qonun to‘g‘risida ko‘rsatmalarni qabul qilishidir.

Yettinchi kuni, ya'ni Shabbat kuni, Muso bulut ichiga chaqirildi. Qalin bulut butun Isroilning ko'zi oldida ochildi, va Egamizning ulug'vorligi yondirib yuboruvchi olov kabi namoyon bo'ldi. "Va Muso bulutning o'rtasiga kirib, toqqa ko'tarildi; va Muso qirq kunu qirq kecha tog'da bo'ldi." Patriarchs and Prophets, 313, 314.

Tog'da qirq kun qolish olti kunlik tayyorgarlikni o'z ichiga olmagan.

Ushbu tarix davomida Muso ma'badni qurish bo'yicha ko'rsatmalarni qabul qilib, 46 kun o'tkazdi; bu 1798 yildan 1844 yilgacha bo'lgan 46 yilga, ya'ni Egamiz Milleritlar ma'badini barpo etgan davrga, shuningdek Yuhanno 2:20 da qayd etilgan Hirodning ma'badni qayta qurishidagi 46 yilga, hamda inson ma'badining 46 xromosomasiga muvofiq keladi. Olti kun davomida Yoshua Muso bilan birga bo'ldi va ular birgalikda mannani yedilar hamda tog'dan oqib tushgan soydan ichdilar. Yoshua Muso bilan birga bulut ichiga kirmadi, balki Musoning qaytishini kutib, tashqarida qolib, har kuni yeb-ichib turdi, Muso esa qirq kun davomida ro'za tutdi.

Tog'da bo'lgan davrida Muso ilohiy huzur alohida namoyon bo'ladigan muqaddas maskanni qurish uchun ko'rsatmalar oldi. "Ular Men uchun bir muqaddas maskan qursinlar; toki ular orasida maskan tutayin" (Chiqish 25:8), — Xudoning amri edi.

Muqaddas maskanning qurilishi bilan bog'liq holda 46 soni aynan shu yerda uchraydi.

Biz Chiqish kitobidan o'qiymiz va bu hikoyadagi bir kutib turish vaqtini qayd etamiz, chunki u Masih davridagi, Milleritlar davridagi va dunyoning oxiridagi kutib turish vaqtining oldindan ifodasidir. Kutib turish vaqti Yarim tungi Nido e'lon qilinishiga va ikki toifa sajda qiluvchilarning yuzaga kelishiga imkon beradigan muhitni hosil qiladi. Kutib turish vaqtisiz, o'sha tarixning dinamikasi Rabbiyning Yarim tungi Nidoda amalga oshirmoqchi bo'lgan ishiga mos holda mavjud bo'lmagan bo'lur edi. Biz kutib turish vaqtining nimani anglatishini ko'rishimiz kerak.

Va U Musoga dedi: Sen, Horun, Nadob, Abihuv va Isroil oqsoqollaridan yetmish kishi bilan birga Egamizning huzuriga ko'tarilinglar; ammo uzoqdan sajda qilinglar. . . . Muso qonning yarmini olib, tog'oralarga quydi; qolgan yarmini esa qurbongoh ustiga sepdi. So'ng ahd kitobini olib, xalqning eshitishicha o'qib berdi; ular: "Egamiz aytgan hamma narsani qilamiz va itoat etamiz", dedilar. Shunda Muso qonni olib, uni xalq ustiga sepdi va dedi: "Mana, Egamiz sizlar bilan ushbu barcha so'zlar haqida tuzgan ahdning qonidir". Chiqish 24:1, 6-8.

Bu 46 kunlik davr, bu Tarrying Time, Rabbiy bir xalq bilan ahdga kirishayotgan paytdir.

Rabbiy ushbu tarixda milleritchilar bilan ahd tuzdimi? Ha.

U Masih davrida Hosil bayramida xristian jamoati bilan ahd tuzdimi? Ha.

Shunday qilib, bu kechikish davri Egamizning bir xalq bilan ahdga kirishishining belgilaridan biridir.

Egamiz Musoga dedi: "Oldimga, toqqa chiq va u yerda bo'l; Men senga tosh lavhalarni, qonunni va Men yozgan amrlarni beraman, toki sen ularni o'rgatgaysan". Muso o'rnidan turdi, xizmatkori Yoshuva ham uning bilan edi; va Muso Xudoning tog'iga chiqdi. U oqsoqollarga dedi: "Biz sizlarning oldingizga qaytib kelgunimizcha shu yerda kutib turinglar; mana, Horun

bilan Hur sizlar bilandirlar; kimning biror ishi bo'lsa, ularga murojaat qilsin". Muso toqqa chiqdi, va bulut tog'ni qopladi. Egamizning ulug'vorligi Sinay tog'i ustida turdi, va bulut uni olti kun qopladi; yettinchi kuni esa U bulut ichidan Musoni chaqirdi. Egamiz ulug'vorligining ko'rinishi Isroil o'g'illarining ko'z o'ngida tog' cho'qqisida yondirib yuboruvchi olovga o'xshar edi. Muso bulutning o'rtasiga kirib, toqqa ko'tarildi; va Muso tog'da qirq kecha-kunduz bo'ldi. Chiqish 24:12–18.

Musoning tarixida biz bir kutish davrini ko'ramiz. Bu davr mobaynida ikki lavha ahdni ifodalaydi, va Rabbiiy ahdga kirishib, Musoga ma'badni qurish haqida ko'rsatmalar bermoqda.

1798-yildan 1844-yilgacha bo'lgan o'sha 46 yil davomida, Rabbiiy zamonaviy Isroil bilan ahd tuzishi uchun Milleriylar ma'badini barpo etayotgan edi.

Biz hozirgina Muso va yetmishta oqsoqolning kutib turish davri haqida o'qigan davr Muqaddas Kitob tarixida Pentikost deb ataladi — Fisih bayramidan ellik kun o'tib. Rabbiiy Isroilga Pentikostni abadiy nishonlashni buyurdi. Yangi Ahdda Pentikost ilk Masihiy jamoatining diqqat markazida bo'lib, aynan shu tarixni yodga oladi. Biz Pentikostda Masih davrida, Millerchilar tarixida ham ayni tarkibiy unsurlarni uchratamiz va bu unsurlar dunyoning oxirida yana takrorlanadi.

Yangi Ahddagi Pentikost va kutib turish vaqti

Keling, Hosil bayramiga Luqo 24:44–52 asosida, Emmausga boradigan yo'l haqidagi voqea davomida nazar tashlaylik.

Luqoda bundan avval, Iso bilan birga yurayotgan ikki shogird Undan ular bilan qolishini so'raydi. Muqaddas Kitobda "qolmoq" degan so'z ishlatilgan. U yerda belgilangan bir qolish vaqti bor, ammo biz ayni shu tarixda boshqa bir qolish vaqtini belgilamoqchimiz.

Va U [Iso] ularga dedi: Men hali sizlar bilan birga bo'lganimda sizlarga aytgan so'zlarim shulardirki, Musoning qonunida, payg'ambarlar bitiklarida va Zaburlarda Men haqimda yozilganlarning hammasi bajo bo'lmog'i kerak. Shunda U ularning aqlini ochdi, toki ular Muqaddas Yozuvlarni anglasinlar. Va ularga dedi: Shunday yozilgandir, va Masih azob chekishi hamda uchinchi kuni o'liklardan tirilishi lozim edi; va tavba hamda gunohlarning kechirilishi Uning nomi bilan barcha xalqlar orasida, Quddusdan boshlab, va'z qilinishi kerak edi. Sizlar esa bu narsalarning guvohlarisizlar. Va mana, Men Otamning va'dasini ustingizga yuboraman; ammo sizlar yuqoridan keladigan qudrat bilan kiyiningingizcha Quddus shahrida qolinglar.

Kutilish davri Quddusda qudrat olish uchun kutib turish haqidagi buyruq bilan belgilanadi. Aynan shu yerda xabarning qudrat bilan ta'minlanishi milleriylar uchun sodir bo'ladi.

Kechikmoq kutmoqni anglatadi. «Kutadigan kishi baxtlidir». Nima uchun? Qudratlantirish uchun.

Yarim Tun faryodining quvvatlantirilishini to'g'ri anglay olmaysiz, agar ular o'sha quvvatni kutib turishga buyurilgan tutilish vaqtini tushunmasangiz. Bu voqeaning bir qismidir. Ortingizda o'rnatilgan nurning porlashda davom etishi uchun siz butun tarixni tushunishingiz kerak.

Siz bu narsa qayerga olib borayotganini hali ko'rmayotgan bo'lishingiz mumkin, ammo ertaga bu ayon bo'ladi.

Uch Bashorat va Kechikish Davri

Uchta bashorat milleritchilarni kutish davri va birinchi umidsizlikka sabab bo'lgan noto'g'ri tushunchaga olib keldi. Bu bashoratlar aynan Uilyam Miller o'ziga boshlanish nuqtasi berilganini aytgan o'sha uchta bashoratdir: 1335, 2520 va 2300 kun.

Agar siz kechikish vaqti Yarim Tungi Nidoning muayyan bir tarkibiy qismi ekanini tushunsangiz, unda kechikish vaqtini nima vujudga keltirganini so'rashingiz kerak. Uni mana shu uchta vaqt haqidagi bashorat vujudga keltirgan edi: 1335, 2520 va 2300.

Agar siz 2520 va 1335 haqidagi bashoratni rad etsangiz, Yarim tun nidosini inkor etayotgan bo'lasiz va quyidagi yovuz dunyoga tomon ketuvchi yo'ldan chiqib ketasiz.

Biz bularning barchasi bilan ana o'sha tomonga qarab bormoqdamiz.

Ular osmondan keladigan qudratni kutishlari kerak bo'lgani uchun turib qoldilar, va Milleriyalar tarixida o'sha qudrat Yarim tunda yangragan hayqiriq edi.

Lekin sizlar yuqoridan kuch bilan kiydirilguningizcha, Quddus shahrida qolinglar. Va U ularni Baytaniyagacha olib chiqdi, qo'llarini ko'tardi-da, ularga duo qildi. Va shunday bo'ldiki, U ularga duo qilayotganida, ulardan ajraldi va osmonga ko'tarildi. Ular esa Unga sajda qildilar va katta quvonch bilan Quddusga qaytdilar. Luqo 24:49–52.

Baytaniya Quddusning chekka qismidagi qishloq bo'lib, shahardan taxminan bir yarim mil narida joylashgan. Iso davrida bu sezilarli masofa edi, chunki odamlar hamma yoqqa piyoda yurardilar.

Baytaniya “Kambag'allar uyi” degan ma'noni anglatadi.

Isoning bo'lishni eng yoqtirgan joyi Lazarning, Maryamning va Martaning yashagan Baytaniyasi edi.

Shuni ta'kidlash joizki, Tantanali Kirish — Sister White Yarim tun faryodini tasvirlash uchun qo'llagan tarixdir.

Iso Quddusning tantanali kirishi oldidan U Baytaniyada — Kambag'allar Uyida — to'xtab turdi. Xuddi Yarim tun nidosidan oldin kutib turish vaqti bo'lgani kabi, tantanali kirishdan oldin ham kutib turish vaqti bor. Ular o'zaro parallel tarixlardir, ammo biz hanuz Luqo 24:44–52 bilan ish ko'rmoqdamiz hamda Quddusda kutish va to'xtab turish holatidamiz.

“Ilk Asarlar”ning 247-betida, Millerchilar tarixi haqida so'z yuritar ekan, Opa Uayt shunday deydi:

Umidlari puchga chiqqanlar Muqaddas Bitiklardan o'zlari kechikish vaqtida ekanliklarini va vahiy bajo bo'lishini sabr-toqat bilan kutishlari lozimligini ko'rdilar. Ularni 1843-yilda Rabbilarini kutishga undagan ayni dalillar, Uni 1844-yilda kutishga ham olib keldi.

Yarim Tungi Nidosi paytida milleritchilarning Muqaddas Yozuvlar haqidagi tushunchasi ochildi.

Birinchi umidsizlikka uchraganlar Muqaddas Yozuvlardan o‘zlarining kechikish davrida ekanliklarini ko‘rdilar, va ularni Rabbiyning qaytishini 1843-yil deb bashorat qilishga olib kelgan o‘sha dalillar endi 1844-yilni tasdiqlardi.

Rabbiy ular uchun nima qilgan edi? U ularning aql-idrokini ochdi. Bu shogirdlar bilan bog‘liq tarixning parallelidir.

Yoqubning Kutish Vaqti va Ahd

Yoqub qissasida bir kutish davri bor. Bu kutish davri ko‘plab bashoratli haqiqatlarni yoritadi, garchi biz ulardan faqat ayrimlarigagina to‘xtalsak ham.

Ibtido 28-bob, 10-oyatdan boshlab, Yoqub haqidagi hikoya dunyoning oxirini oldindan tasvirlashini ko‘rsatadi. Yoqubning o‘g‘illari dunyoning oxiridagi 144 000 kishini ifodalaydi.

Yoqubning to‘rt ayoldan—ikki xotin, Rohila va Liyadan, hamda ikki cho‘ridan—o‘g‘illari bo‘lgan. U xotinlari uchun mehnat qilishi kerak edi: Liya uchun 2520 kun va Rohila uchun 2520 kun. Yoqubning hikoyasida biz Shimoliy va Janubiy Shohliklarni ifodalovchi har ikkala 2520ni ham ko‘ramiz.

Yoqub — Millerchilar tarixining va 144 000 ning ramzidir. Uning hikoyasi dunyoning oxirida biz uchun nur berishi kerak.

Yoqub Bershebadan chiqib, Xoron tomon yo‘l oldi. U bir joyga yetib kelib, quyosh botganligi sababli o‘sha yerda tunab qoldi; o‘sha joyning toshlaridan olib, boshiga qo‘ydi va u yerda uxlagani yotdi. Va u tush ko‘rdi, va mana, yerga o‘rnatilgan bir narvon bor edi, uning uchi osmonga yetar edi; va mana, Xudoning farishtalari uning ustidan chiqib-tushib turar edilar. Va mana, Egamiz uning tepasida turib dedi: Men Egangman, otang Ibrohimning Xudosi va Ishoqning Xudosiman; sen yotgan yerning o‘zini senga va zurriyotingga beraman. Va sening zurriyoting yerning tuprog‘idek bo‘ladi, sen esa g‘arbga, sharqqa, shimolga va janubga yoyilasan; va yer yuzidagi barcha qavmlar senda va zurriyotingda baraka topadilar. Va mana, Men sen bilanman, qayerga borsang ham seni asrayman va seni yana shu yerga qaytaraman; chunki senga aytganlarimni bajo keltirmagunimcha seni tark etmayman. Ibtido 28:10–15.

Egamiz Yoqub bilan ahdga kirishmoqda. Egamiz Muso va Isroil bilan ahdga kirishganida, bir kechikish vaqti bo‘ladi; U Yoqub bilan ahdga kirishganida, bir kechikish vaqti bo‘ladi; U Milleriylar tarixidagi zamonaviy Isroil bilan ahdga kirishganida, bir kechikish vaqti bo‘ladi; va U Pentekostda masihiy jamoat bilan ahdga kirishganida, bir kechikish vaqti bo‘ladi.

Bu hikoyada, kutish davri mobaynida, Rabbiy O‘z xalqining ongini O‘z Kalomiga ochadi; bu Xudo bilan inson o‘rtasidagi muloqotning ramzi bo‘lgan, farishtalar chiqib-tushayotgan narvon orqali timsollangan.

Yoqub uyqusidan uyg‘ondi va dedi: “Darhaqiqat, Egamiz bu joydadir, men esa buni bilmagan ekanman.” U qo‘rqib dedi: “Bu naqadar dahshatli joy! Bu Xudoning uyidan boshqa narsa emas, bu osmon darvozasidir.” Ibtido 28:16, 17.

Yarim tun nidosi chogʻida, millerchi bokiralar uygʻonib, Xudoning Uyiga aylanmoqdalar. U ular bilan ahdga kirmoqda, ularni zamonaviy Isroilga aylantirmoqda.

Yoqub esa erta tongda turib, boshiga qoʻygan toshni oldi-da, uni ustun qilib tikladi va uning tepasiga moy quydi. Va u oʻsha joyning nomini Baytil deb atadi; ammo ilgari oʻsha shahar Luz deb atalgan edi. Ibtido 28:18, 19.

“Luz” oʻzgartiriladi. Millerchilar 1798-yilda Xudoning xalqi emas edilar. Millerchilarning tarixi — U qanday qilib ular bilan ahdga kirishi, ularni Oʻz xalqi qilishi va ularni “Luz”dan “Bethel”ga oʻzgartirishining tarixidir.

Yoqub nazr qildi va dedi: “Agar Xudo men bilan boʻlsa, men borayotgan bu yoʻlda meni asrasa, menga yeyish uchun non va kiyish uchun kiyim bersa, va men otamning uyiga tinchlik bilan qaytib kelsam, unda Egamiz mening Xudoyim boʻlur. Men ustun qilib qoʻygan bu tosh esa Xudoning uyi boʻlur; Sen menga beradigan hamma narsaning oʻndan birini albatta Senga berurman.” Ibtido 28:20–22.

Yoqubning nazri ahdga kirishdir. U Xudodan uni yoʻlda — Qadimgi Yoʻllarda — saqlashini va unga yeyish uchun non berishini soʻraydi. Milleritlar oʻz nonlarini yeyishlari va protestantlarning nodonligiga qaytmasliklari kerak.

Agar biz Xudo bizga beradigan nonni yeyishda davom etsak, U biz bilan tuzgan ahdini saqlab qoladi. Yoqubning nazridagi non va kiyim Ellen White Abadiy Qoya, Qadimgi yoʻllar va non deb ataydigan 1843 yilgi Jadvaldagi haqiqatlarni ramziy ifodalaydi.

Yoqubning tungi vahiyda koʻrgan narvoni — uning tagi yerga tayanib, eng yuqori pogʻonasi eng yuksak osmonlargacha yetgan; narvon ustida Xudoning Oʻzi turib, Uning ulugʻvorligi har bir pogʻonaga yogʻilib turgan; yorqin nur sochuvchi bu narvonda farishtalar chiqib-tushib turgan — bu dunyo bilan samoviy maskanlar oʻrtasida uzluksiz saqlanib turiladigan aloqa ramzidir. Xudo Oʻz irodasini insoniyat bilan doimiy muloqotda boʻlgan samoviy farishtalar vositachiligi orqali amalga oshiradi. Bu narvon ushbu yer aholisiga bevosita va muhim aloqa yoʻlini ochib beradi. Narvon Yoqubga yer bilan osmonni bir-biriga bogʻlovchi dunyoning Najotkorini ifodalagan edi. Haqiqatning dalili va nurini koʻrgan, haqiqatni qabul qilgan hamda Iso Masihga boʻlgan imonini eʼtirof etgan har bir kishi soʻzning eng yuksak maʼnosida missionerdir. U samoviy xazinalarning qabul qiluvchisidir, va ularni boshqalarga yetkazish, oʻzi qabul qilgan narsani tarqatish uning burchidir. “Fundamentals of Christian Education”, 270.

U ularning tushunishini kutish vaqtida ochganida, buni zinapoya boʻylab farishtalarni yuqoriga va pastga yuborish orqali amalga oshiradi.

Agar siz haqiqatni qabul qilgan boʻlsangiz, uni boshqalar bilan boʻlishish masʼuliyati sizning zimmangizdadir. Agar siz oʻz masʼuliyatingizni bajo keltirsangiz, siz narvonga — aloqa kanaliga aylanasiz. Biz ana shu kanal boʻlishga daʼvat etilganmiz.

“Zinapoya Masihni ifodalaydi; u osmon bilan yer oʻrtasidagi aloqa vositasidir, va farishtalar qulagan inson zoti bilan uzluksiz muloqotda u yoqqa-bu yoqqa qatnab turadilar. Masihning

Natanaelga aytgan soʻzlari zinapoya timsoliga uygʻun edi; u shunday degan edi: ‘Darhaqiqat, darhaqiqat, sizlarga aytaman: bundan keyin osmon ochilganini va Xudoning farishtalari Inson Oʻgʻli ustiga koʻtarilib-tushayotganini koʻrasizlar.’ Bu yerda Najotkor oʻzini osmon bilan yer oʻrtasidagi muloqotni mumkin qiladigan sirli zinapoya sifatida koʻrsatadi.” Review and Herald, November 11, 1890.

Yoqubning kutish vaqti bor; u kutadi va zinapoya haqida tush koʻradi; bu esa kutish vaqti davomida Egamiz Oʻz Kalomining maʼnosini Oʻz xalqiga ochib berishini ifodalaydi. Bu tarixda Egamiz Oʻz xalqi bilan ahdga kirishib, ularni Luzdan olib, Baytilga — Xudoning Uyiga aylantirmoqda.

Narvonda koʻtarilib-tushayotgan farishtalar orqali ifodalangan aloqa vositasi — yaʼni Masih — Zakariyoda ham ifodalangan. Uayt opa bu haqda Review and Herald, 1897-yil 20-iyul sonida fikr bildiradi, garchi u boshqa bir ramzdan foydalansa ham.

Butun yerning Rabbi huzurida turgan moylangan zotlar bir vaqtlar Shaytonga yopib turuvchi karub sifatida berilgan mavqega egadirlar. Uning taxtini qurshab turgan muqaddas mavjudotlar tomonidan.

“Muqaddas mavjudotlar” kimlar? Farishtalar. “Taxtini oʻrab turgan muqaddas mavjudotlar orqali Rabbiiy yer aholisiga doimiy aloqani saqlab turadi.” Mana shu narvondir. Faqat bu yerda Opa Uayt narvonni ramz sifatida qoʻllamoqchi emas.

Oltin moy Xudo imonlilarning chiroqlarini soʻnib, oʻchib qolmasligi uchun doimo taʼminlab turadigan inoyatni ifodalaydi. Agar bu muqaddas moy Xudoning Ruhining xabarlarini orqali osmondan quyilmaganida, yovuzlik kuchlari insonlar ustidan toʻla hukmronlik qilgan boʻlur edi.

Xudo bizga yuboradigan xabarlarini qabul qilmaganimizda, U behurmat qilinadi. Shu tariqa U qalblarimizga quyib, zulmatdagilarga yetkazilishini istagan oltin moyni rad etamiz. “Mana, kuyov kelmoqda; uni kutib olgani chiqinglar”, degan chaqiriq yangraganda, muqaddas moyni qabul qilmagan, yuraklarida Masihning inoyatini asramaganlar, nodon bokira qizlar kabi, Rabbiylarini kutib olishga tayyor emasliklarini bilib qoladilar. Ularda moyni qoʻlga kiritish qudrati yoʻq, va ularning hayoti halokatga uchraydi. Ammo agar Xudoning Muqaddas Ruhi soʻralsa, agar biz Muso qilganidek: “Menga ulugʻvorligingni koʻrsat”, deb iltijo qilsak, Xudoning sevgisi yuraklarimizga toʻkiladi. Oltin quvurlar orqali oltin moy bizga yetkaziladi. “Kuch bilan emas, qudrat bilan emas, balki Mening Ruhim ila”, deydi Sarvari Olam. Solihlik Quyoshining yorqin nurlarini qabul qilish orqali Xudoning farzandlari dunyoda chiroqlar kabi porlaydilar.” Review and Herald, July 20, 1897.

Yoqubning hikoyasida biz Millerchilar tarixining hikoyasini koʻramiz. U yerda bir kechikish vaqti bor, va u Osmon bilan Yer oʻrtasidagi aloqa timsoli boʻlgan narvonni koʻradi.

Zakariyo bizga ikkita oltin quvur haqida aytadi. Narvonning ikkita asosiy yon tutqichi bor, biroq Zakariyo ularni ikkita oltin quvur deb ataydi.

Biz Osmon narvonidan tushib keladigan xabarlarini qabul qilib, ularni boshqalarga yetkazishimiz kerak. Agar shunday qilsak, biz narvonning bir qismiga, aloqa jarayonining bir qismiga aylanamiz.

Uayt opa bunu O'n Bokira haqidagi masalga bog'laydi.

Millerchilar tarixida ular O'n bokira haqidagi masalni bajo keltirayotgan edilar. Yoqubning kutish vaqti — Matto 25 va Habakkuk 2 dagi kutish vaqtidir: "Vahiy kechiksa ham, uni kutib tur."

Yoqub va Zakariyo haqidagi hikoya — bir xil kutish davrlaridir.

Kechikish vaqti, boshqa narsalar qatorida, Rabbiiy O'z izdoshlarining Xudoning Kalomini anglashini oshirmoqchi ekanini bildiradi. Agar siz o'sha Muqaddas Moyni qabul qilmasangiz, nodon bokirasiz.

Siz bu tarixga yetganingizda, eshik yopilganda va siz nodon bokira bo'lsangiz, Opa Uayt shunday deydi: "Hech qachon eshitilgan eng qayg'uli so'zlar: 'Men sizlarni tanimadim.'"

Kechikish vaqtini Yarim Tun Nidosidan ajratib bo'lmaydi. Kechikish vaqti Muqaddas Ruhning to'kilishini hosil qiladi; bu esa Yarim Tun Nidosi paytida Xudoning xalqining Kalomni tushunishini ochadi va dono bokiralarni nodon bokiralardan ajratib turadigan moyni ta'minlaydi.

Kutish Davri va Masihning Tojlovchi Mo'jizasi

Masih O'zining toj kiygan amalini — Lazarni tiriltirishni — bajargan paytda bir kutish davri bor edi.

Iso "Lazar kasal. Kelib, unga g'amxo'rlik qiling", degan xabarni oldi. Ammo Iso darhol bormadi.

Opa Uayt aytadiki, shogirdlar aynan shu narsada qoqildilar. Ular nega U O'z do'stiga yordam bermoqchi emasligi yoki Masih sifatida O'z qudratini namoyon qilmasligi haqida hayron bo'ldilar. Ammo U turib qoldi.

"Masihning Lazarning huzuriga kelishni kechiktirishida Uni qabul qilmaganlarga nisbatan rahm-shafqat maqsadi bor edi. U shuning uchun turib qoldiki, Lazarni o'liklardan tiriltirish orqali O'zining qaysar, imonsiz xalqiga haqiqatan ham 'tirilish va hayot' ekanining yana bir dalilini bersin. U Isroil xonadonining bechora, daydib yurgan qo'ylari bo'lgan bu xalqdan umidni butunlay uzishga ko'ngli bo'lmadi. Ularning tavba qilmasligi sababli Uning yuragi ezilayotgan edi. O'z rahm-shafqatida U ularga O'zining Qayta Tiklovchi ekaniga, hayot va o'lmaslikni ayon qila oladigan yagona Zot O'zi ekaniga doir yana bir dalil berishni maqsad qildi. Bu ruhoniylar noto'g'ri talqin qila olmaydigan dalil bo'lishi kerak edi. Uning Baytaniyaga borishni kechiktirishining sababi shu edi". Asrlar Istagi, 529.

U ularga o'liklarni tiriltirish qudratiga ega ekanligining yana bir dalilini berish uchun to'xtab turdi. Bu eng oliy mo'jiza — Lazarning tiriltirilishi — Uning ishiga va Ilohiylik haqidagi da'vosiga Xudoning muhrini bosdi. Yarim tun nidosida Rabbiiy dono bokiralarni ko'tarib chiqarmoqda. Bu muhrlash jarayonining bir tasviridir. Millerchilar muhrlanayotgan edilar va shu orqali 144 000 kishining muhrlanishining bir tasvirini berar edilar. Lazar haqidagi saboq shuki, Masih gunohlar va xatolar ichida o'lik bo'lgan kishini olib, unga hayot bera oladi. Lazar haqidagi parchada Masih

o'limni uyqu deb ta'riflaydi. Ularning barchasi uxlayapti. U to'xtab turibdi. U Lazarning tiriltirilishini amalga oshirib, ularni hayotga keltiradi va ularning ustiga O'z muhrini qo'yadi. Bu Uning eng oliy mo'jizasidir. Bizning tariximizda, U 144 000 kishini muhrlaganida, ularni bir bayroq sifatida ko'taradi. Zakariyo aytadiki, o'sha bayroq tojdagi javohirlar kabidir. Bu Uning tojlovchi amalidir.

Millerchilar tarixida haqiqatning to'kilishi va ochib berilishi bilan, kutilish vaqti Rabbiiy haqiqatni ochib beradigan pallani belgilaydi. Farishtalar ko'tarilib tushayotgan narvon esa muhrlash jarayoni sodir bo'ladigan joydir.

Tantanali Kirish va Yarim Tundagi Nido

Endi biz Zafarli Kirishni ko'rib chiqamiz. E'tibor bering, Vahiy Ruhi, 4-jild, 250-betda, Oqsoch opa Zafarli Kirishni nimaga qiyoslaydi.

“Yarim tun faryodi asosan dalil-isbot bilan emas, garchi Muqaddas Yozuvlardagi dalillar ravshan va inkor etib bo'lmas darajada qat'iy bo'lsa-da, tarqaldi. U bilan birga jonni harakatga keltiradigan majbur etuvchi bir qudrat ham bor edi. Hech qanday shubha ham, hech qanday savol ham yo'q edi. Masihning Quddusga tantanali kirishi munosabati bilan, bayramni o'tkazish uchun yurtning har tomonidan yig'ilgan xalq Zaytun tog'iga oqib keldi, va Isohga hamrohlik qilayotgan olomonga qo'shilganlarida, ular o'sha soatning ilhomidan ta'sirlanib, “Egamiz nomi bilan kelayotgan muborakdir!” degan nido yanada balandroq yangrashiga ko'maklashdilar. [Matto 21:9.] Xuddi shu tarzda Adventist yig'ilishlariga oqib kelgan imonsizlar — ba'zilar qiziqishdan, ba'zilar esa shunchaki masxara qilish uchun — “Mana, Kuyov kelmoqda!” degan xabarga hamroh bo'lgan ishontiruvchi qudratni his etdilar.”

Zafaronli Kirish Yarim Tun Faryodini ifodalaydi.

Kelinglar, Opa Uaytning Tantanali Kirish haqida The Youth Instructor jurnalining 1901-yil 21-fevral sonida nima deganini o'qib chiqaylik.

Masihning Quddusga kirishi vaqti yilning eng go'zal fasli edi. Zaytun tog'i yam-yashil libosga burkangan, daraxtzorlar esa turfa yaproqlari bilan go'zal tus olgan edi. Quddusning atrofidagi hududlardan ko'p odamlar Isoni ko'rishga samimiy ishtiyoq bilan bayramga kelgan edilar.

Nima uchun? Chunki ular Lazar haqida eshitgan edilar.

Najotkorning eng ulug' mo'jizasi — Lazarni o'liklardan tiriltirgani — xalq ustida hayratlanarli ta'sir qildi, va katta hamda jo'shqin bir olomon Iso turgan joyga oqib keldi.

Demak, U Tantanavor kirishdan oldin Baytaniyada kutib turibdi.

Bu Tarrying Time'ga ishora qiladi.

Tushdan keyingi vaqt yarmiga yetganida, Iso shogirdlarini Baytfagi qishlog'iga yuborib, dedi: «Ro'parangizdagi qishloqqa boringlar, va darhol bog'langan bir eshakni hamda uning yonidagi qulunini topasizlar; ularni yechib, Mening oldimga olib kelinglar. Agar kimdir sizlarga biror narsa desa, “Rabbimiz ularga muhtoj”, deb aytinglar; shunda u darhol ularni yuboradi».

Bu Masih xizmat faoliyati davomida minishga rozilik bildirgan ilk holat edi va shogirdlar buni U tez orada O‘zining shohlik qudrati hamda hokimiyatini namoyon etib, Dovud taxtida O‘z o‘rnini egallash arafasida ekanining alomati deb talqin qildilar. Ular bu topshiriqni quvonch bilan ado etdilar. Ular xo‘tikni topdilar, uni yechib, Isoga olib keldilar; Iso esa unga mindi. Iso hayvon ustiga o‘tirgan zahoti, havo madh va zafar nidosi bilan to‘ldi. U saltanatning hech qanday tashqi belgisini ko‘tarmas, davlat libosini kiymas va ortidan askarlar ergashmas edi. Ammo Uni intizorlik hayajoni bilan to‘lgan bir guruh o‘rab olgan edi. U endigina o‘likni tiriltirgan edi. Xalq Uni Isroilning Najotkori bo‘lish uchun kelmoqda, deb o‘ylardi. Bu odamlar kim edi?

Ko‘plar Isroilning ozodlik soati yetib keldi, deb o‘zlarini ovutadilar. Xayollarida ular Rim lashkarining tarqalib ketganini va Quddusdan haydab chiqarilganini, yahudiy xalqi esa yana bir bor zolimning bo‘yinturug‘idan ozod bo‘lganini ko‘radilar. Og‘izdan og‘izga bir savol o‘tadi: “U shu vaqtda Isroilga shohlikni yana tiklaydimi?” Olomon orasidagilarning ko‘plari payg‘ambarning so‘zini eslaydilar: “Nihoyatda shodlan, ey Sion qizi; hayqir, ey Quddus qizi: mana, Shohing senga kelmoqda: U adolatlidir va najot keltiruvchidir; kamtardir va eshak minib kelmoqda”. Har kim o‘tmishdagi bashoratga javob berishda boshqasidan o‘zib ketishga intiladi. Nidolar tog‘u vodiylarda aks-sado beradi: “Dovud O‘g‘liga Hosanna!” — the Midnight Cry — “Egamiz nomi bilan kelayotgan muborakdir; osmonu falakda Hosanna.”

O‘sha yurishda motam ham, nola ham eshitilmadi. Bir vaqtlar ko‘r bo‘lgan, ammo ko‘zlari Xudoning O‘g‘li tomonidan shifo topganlar oldinda borar edilar.

Yo‘lni kim boshqaradi? Ilgari Laodikeyalik bo‘lganlar.

Ular Isoga yaqinlashib bordilar, U esa o‘likdan tiriltirgan bir kishi minib olgan hayvonni yetaklab borardi. Bir paytlar kar va soqov bo‘lganlar, endi esa shifo topgan holda, shodlik hosannalarining yanada jo‘sh urishiga ko‘maklashdilar. Endi yura oladigan bo‘lib qolgan cho‘loqlar palma shoxlarini sindirib, ularni Uning yo‘liga to‘shadilar.

Bir vaqtlar jamiyatdan chetlatilgan moxov o‘sha yerda, Najotkorning qudrati bilan poklangan holda turar edi. U kiyimini Najotkorning yo‘liga to‘shab, shunday deb hayqirdi: “Egamizga shukr qiling; chunki U yaxshidir; Uning rahm-shafqati to‘ abad barqarordir.”

Shifo topgan jin urgan odam ham o‘sha yerda edi; endi aqli joyiga kelgan holda, o‘z guvohligini qo‘shib dedi: “Egam men uchun ulug‘ ishlar qildi, va men bundan xursandman.”

Tirilgan o‘liklar o‘sha yerda bo‘lib, Unga hamd aytardilar. Beva ayol va yetim Uning ajoyib ishlarini so‘zlab berardilar. Kichik bolalar, xastaliklardan shifo topganlar va qabrdan qaytarib keltirilganlar Najotkorning yo‘lini palma shoxlari va gullar bilan bezardilar.

Demak, Iso Kambag‘allar Uyida qoladi; bu esa “Qolib Turish Vaqti”ga ishora qiladi.

Nima uchun? Chunki U O‘zining Muqaddas Ruhini to‘kmoqchi va ularning idrokini ochmoqchi edi; bu esa Yarim Tun Faryodiga ishora qiladi.

Bu hikoyada U Shoh sifatida kelmoqda; bu 1844-yil 22-oktabrga ishora qiladi. Iso 1844-yil 22-oktabrda bir shohlikni qabul qilish uchun keladimi? Ha.

Bu — Tantanali Kirishdir, va Yarim Tun Nidosini ko‘taradiganlar bor.

Bu kishilar kimlar? Ular Masihning qudrati bilan o‘zgartirilganlardir.

Masihning solihligi haqidagi xabar, Uning bizni ko‘rdan ko‘ruvchiga, o‘likdan tirikka, moxovdan pokka aylantirish qudrati haqidagi xabar, Yarim tun faryodini oldindan tasvirlovchi Zafarli kirish tarixida mujassamdir. Bu xabarni nima olib yuradi?

Masih nima ustida minmoqda? Eshak ustida. Masihning solihligi haqidagi xabarni olib yurayotgan narsa Islom xabaridir.

1840-yilda Birinchi Farishta Xabarining qudrat bilan ta‘minlanishi islomning jilovlanishi bilan bog‘liq edi. Birinchi Xabar Ikkinchi Xabarga olib boradi; ularni bir-biridan ajratib bo‘lmaydi.

Birinchi Xabar Ikkinchi Xabarni o‘zida mujassam etadi.

Birinchi Xabar Islom jilovlanganda va shu tariqa bashorat bajo bo‘lganda tasdiqlandi. Bu tasdiq Birinchi Farishtaning Xabariga kuch berdi va protestantlarning unga qarshi o‘z eshiklarini yopishlariga olib keldi.

Protestant cherkovlar tomonidan eshiklarning yopilishi Islom Xabarining rad etilishi edi.

Millerchilar tarixi bizning tariximizni oldindan ifodalaydi.

Rabbiy O‘z Muqaddas Ruhini yog‘dirib, Muqaddas Yozuvlarni Adventizmning Laodikealiklari va moxovlariga ochib beradigan, 144 000 ning muhrlanish davridagi Masihning solihligi haqidagi xabar yana eshak — Islom xabari — orqali olib boriladi.

1844 yilning yozida va kuzida: “Mana, Kuyov kelmoqda”, degan xitob yangradi. O‘shanda dono va nodon bokiralar bilan ifodalangan ikki toifa namoyon bo‘ldi — bir toifa Rabbiyning zohir bo‘lishini quvonch bilan kutgan va Uni kutib olishga astoydil tayyorgarlik ko‘rganlar; boshqa bir toifa esa qo‘rquv ta‘sirida va bir lahzalik turtki bilan ish tutib, haqiqatning nazariyasidan qanoat hosil qilgan, ammo Xudoning inoyatidan mahrum bo‘lganlar edi. Masalda kuyov kelganda, “tayyor bo‘lganlar u bilan birga nikoh to‘yiga kirdilar”. Bu yerda nazarda tutilgan kuyovning kelishi nikohdan oldin sodir bo‘ladi. Nikoh esa Masihning O‘z shohligini qabul qilishini anglatadi. . . . “Buyuk kurash”, 427

Zafarning tantanali kirib kelishi — Shohning kelishidir. 1844-yil 22-oktabrda U Shohlikni qabul qiladi. Bu — Zafarning tantanali kirib kelishidir.

Aynan shu davr ichida bu ikki toifa o‘z taqdiriga muhrlanmoqda.

“Mana, Kuyov kelmoqda”, degan xabar 1844-yilning yozida minglab kishilarni Rabbiyning zudlik bilan kelishini kutishga undadi. Belgilangan vaqtda Kuyov xalq kutganidek yerga emas, balki osmonda Qadimiy Kunlar Huzuriga, nikohga, O‘z shohligini qabul qilib olish uchun keldi. “Tayyor bo‘lganlar U bilan birga nikohga kirdilar; va eshik” — nima? — “yopildi”. Ular nikohda shaxsan hozir bo‘lishlari kerak emas edi; chunki u osmonda bo‘lib o‘tadi, ular esa yer yuzidadirlar. Masihning izdoshlariga “to‘yidan qaytib keladigan Rabbilarini kutish” lozim. Luqo 12:36. Ammo ular Uning ishini tushunishlari va U Xudo huzuriga kirib borar ekan, imon

bilan Unga ergashishlari kerak. Aynan shu ma'noda ular nikohga kiradilar, deb aytiladi.”
Buyuk Kurash, 427.

Muqaddas Yozuvlarda Kutilish Vaqtiga Oid Is horalar

Bir necha Muqaddas Yozuv oyatlari kutib turish vaqtini ta'kidlaydi. Biz ularni tezda ko'rib chiqamiz va Sister White'ning bir bayonoti bilan yakunlaymiz.

Kuyov kechikkanda, ularning hammasi mudrab, uxlab qoldi. Matto 25:5.

Aynan shu yerda, 1844-yil 22-mart, Kechikish Vaqtiga ishora qilib.

1844-yil 22-mart Muqaddas Kitobdagi bashoratning bir vaqti emas. Bu milleritchilar noto'g'ri tushungan sana edi, ammo u birinchi hafsalasizlikni keltirib chiqardi va kechikish davrini belgiladi.

Muqaddas Yozuvlar Xudo kechikish vaqtini keltirib chiqaradi, deb da'vo qilmaydi. Uni keltirib chiqaradigan narsa xalqning noto'g'ri tushunishidir: “Vahiy kechikkandek tuyulsa ham, uni kut, chunki u kechikmaydi, u yolg'on gapirmaydi.”

Ming uch yuz o'ttiz besh kunga yetib kelib, kutib turgan kishi baxtlidir. Ammo sen oxirigacha o'z yo'ling bilan bor; chunki sen orom topursan va kunlarning oxirida o'z qismatingda turursan. Doniyor 12:12, 13.

Buni ikki xil tarzda o'qishingiz mumkin. Har ikki holda ham:

Kutadigan kishi baxtlidir, va 1335 ga yetib keladigan ham baxtlidir. Ammo sen oxirigacha o'z yo'lingdan boraver: chunki sen orom topursan va kunlarning oxirida o'z ulushingda turursan.

1335 ga yetib kelish barakasi faqat vaqt haqidagi bashoratning oxiriga yetish bilan bog'liq emas. Jadvalda 1335 1843 yilda tugaydi. Baraka faqat bashoratning oxiri emas, balki kechikish vaqtini boshdan kechirishdir. Baraka Kechikish Vaqti bilan 1844-yil 22-oktabr oralig'ida sodir bo'ladi. Mana shu yerda siz kutishingiz kerak. “Kutuvchi baxtlidir.”

Shuning uchun Egamiz sizga marhamat ko'rsatish uchun kutadi, va shuning uchun sizga rahm-shafqat qilish uchun yuksaltiriladi; chunki Egamiz adolat Xudosidir; Uni kutadiganlarning barchasi baxtlidir. Ishayo 30:18.

Kutish — Tutilish Vaqtidan 1844-yil 22-oktabrgachadir. Agar siz Uni kutayotgan bo'lsangiz, barakali bo'lasiz.

Chunki vahiy hali belgilangan vaqt uchundir, ammo oxir-oqibat u so'zlaydi va yolg'on chiqmaydi; u kechikayotgandek tuyulsa ham, uni kuting; chunki u albatta keladi, kechikmaydi. Habakkuk 2:3.

Kutilish davrini yuzaga keltirgan narsa milleritchilarning noto'g'ri tushunchasi edi. Vahiy belgilangan bir vaqt uchundir — 1844-yil 22-oktabr. U yolg'on chiqmaydi, ammo siz uni noto'g'ri tushunish tufayli kechikayotgandek deb o'ylaysiz.

Rabbiy bu tushunmovchilikni rejalashtirdimi? Ha. Oq opa shunday deydi.

Rabbiy 1843 yilgi Chart orqali noto‘g‘ri tushunchani yuzaga keltirdi. Uilyam Miller 1843 yilni hech qachon qat’iy tarzda e’lon qilmaganini aytdi, biroq 1843 yilda birodarlar undan “if”ni olib tashlab, 1843 yilni bir waymark sifatida belgilashni so‘radilar. Opa Uayt buning bashoratli waymark, Habakkuk 2 ning amalga oshishi ekanini aytadi. 1843 yilni dogmatik tarzda belgilagan bu waymark kechikish vaqtini yuzaga keltirdi.

1843 va 1844-yillarda ko‘rilgan narsalarni ko‘rgan ko‘zlar baxtlidir. Xabar berildi. Va xabarni takrorlashda hech qanday kechikish bo‘lmasligi kerak, chunki zamon alomatlari amalga oshmoqda; yakunlovchi ish ado etilishi lozim. Qisqa vaqt ichida buyuk bir ish amalga oshiriladi. Tez orada Xudoning tayiniga ko‘ra bir xabar beriladiki, u baland nido bo‘lib avj oladi. Shunda Doniyor o‘z qismatida turib, o‘z guvohligini beradi.” Manuscript Releases, 21-jild, 437.

Doniyor 12:12, 13 ga e’tibor bering: “Ming uch yuz o‘ttiz besh kunga qadar kutib yetib kelgan kishi baxtlidir.” — “1335 ga yetib kelgan kishi baxtlidir. 1843 ga yetib kelgan kishi baxtlidir,” bu 12-oyatdir.

13-oyat:

Ammo sen oxirgacha o‘z yo‘lingdan boraver; chunki sen orom olursan va kunlarning oxirida o‘z ulushingda turursan. Doniyor 12:12, 13.

Opa Uayt 12- va 13-oyatlarni o‘zaro bog‘lab, 1335 ning barakasi 1843 va 1844 yillarda bajo bo‘lishini aytadi. Bu muayyan bir vaqt nuqtasi haqida emas, balki Masihning Quddusga zafarli kirishini kutadigan, farishtalarning narvonda ko‘tarilib-tushayotganini angelaydigan hamda Rabbiy ularga ahdning ikki lavhasini berar ekan, U bilan ahdga kiradiganlar haqidadir.